

„Président de la République Dr. Eduard Beneš a reçu Mr. Michel Károlyi avec lequel il c'est entretenu. Au cours de la conversation diverses questions de politique générale qui concernent aussi les rapports entre la Hongrie et la Tchécoslovaquie ont été soulevées. Le président a rappelé les liens d'amitié qui l'unissaient depuis de longues années au comte Károlyi, notamment au cours de la dernière guerre à Londres. Il l'a assuré qu'il serait heureux de le revoir et de pouvoir à sa prochaine visite, continuer à échanger le façon de voir.” [„Dr. Eduard Beneš köztársasági elnök fogadta Károlyi Mihály urat, akivel megbeszéléseket folytatott. Különféle általános politikai kérdések, valamint Magyarország és Csehszlovákia kapcsolatai vetődtek fel a beszélgetés során. Az elnök emlékeztetett a Károlyi gróffal hosszú évek óta fennálló, különösen az utolsó háború idején Londonban született baráti viszonyukra. Biztosította arról, hogy szívesen találkozik majd vele és a következő látogatása alkalmával lehetőségük nyílik megosztani nézeteiket.”]

A prágai követ jelentése szerint: „A megbeszélések eredményével Károlyi annyiból meg volt elégedve, hogy – főleg Masaryk és Ripka miniszterek részéről – érdeklődést tapasztalt fejtegetéseivel szemben. Benyomásai szerint általában tért kezd hódítani ama józanabb belátás, hogy valaminek történnie kellene a külpolitikai irányzat módosítása érdekében. Utóbbi belátásra vall, hogy egyáltalában sor került egy hivatalos kommuniké kiadására, és hogy ebben burkoltan bár, de mégis szó esik a megbeszélések folytatásáról. E tekintetben Károlyi Mihály taktikailag célszerűbbnek tartja, hogy ne Prágán keresztül térjen haza és hogy Pesten várja meg majd a csehszlovák kormány esetleges meghívását.”

Rosty Forgách követ július 29-én jelentette: érdeklődött Heidrich követnél, a Külügyminisztérium vezértitkáránál Károlyi tárgyalásai folytatása felől. A vezértitkár azt felelte, hogy Clementis szerint „pozitív eredményre egyelőre még kevés a kilátás”, és Károlyi újabb meghívásáról csak a békekötés után lehet szó, ha megfelelő politikai helyzet alakul ki. (Forgách 1938-tól állt magyar diplomáciai szolgálatban, 1945–1947-ben prágai követ, nem sokkal ezután disszidált.)

² Károlyit Londonban érte Nagy Ferenc miniszterelnök üzenete, aki felszólította, hogy haladéktalanul utazzon Párizsba és ott mint tanácsadó csatlakozzon a magyar békedelegációhoz (I. a Levelezés V. kötetének 260–269. sz. dokumentumait). „Böloni már a Nemzetgyűlés Külügyi Bizottsága békeelőkészítő albizottságának 1946. június 3-i ülésén javasolta, hogy Károlyit vonják be a béke-előkészítésbe és ezt a jelenlévők többsége helyeselte. Sőt Sulyok Dezső azt is felvetette, hogy Károlyi legyen a békedelegáció vezetője. A Külügyminisztérium viszont éppen ezért elsikkasztotta Böloni javaslatát és csak elkésve küldték ki Károlyit Párizsba, miután ezt az SZDP és a Radikális Párt szorgalmazta.” (Bővebben I. *Balogh Sándor: Magyarország külpolitikája 1945–1950*. 2. kiad. Budapest, 1988. 187., 223.) Augusztus 13-tól szeptember végéig tartózkodott Párizsban, majd néhány hétre visszatért még Londonba. Károlyi neheztelt a delegációt vezető Gyöngyösi külügyminiszterre, mert úgy érezte, hogy nem fogadta őt szívesen. Ezt a benyomását alátámasztja egy Gyöngyösi-interjú, melynek szövege Gyöngyösi nemrég kutathatóvá vált miniszteri személyes anyagában található. Az interjú Párizsban augusztus 17-én készítő amerikai újságírók megkérdezték: „Amerikai jelentés szerint Károlyi Mihály szintén tárgyalásokat folytat Párizsban.

Felelet: Erről az amerikai jelentésről nem tudunk. Károlyi Mihály a magyar demokrácia great old man-ja, s ha megbeszéléseket folytatna azokkal a demokratikus államférfiakkal, akikkel hosszú emigrációja alatt kapcsolatba került, ez bizonyára nemcsak a magyar ügynek, de az európai békének is hasznára fog válni. Ilyen megbeszélésekről azonban ez idő szerint nincs tudomásunk.

Kérdés: Károlyi Mihály tanácsadó-e a békedelegációban?

Felelet: Károlyi Mihály csak mint magánember tartózkodik Párizsban.” (*MOL XIX:J-1-u Gyöngyösi János 24. doboz.*)

Kertész István volt követ, a párizsi békedelegáció tényleges vezetője különböző visszaemlékezéseiből is kiderül, hogy a hivatalos delegáció nem igazán örült Károlyi megbízásának.

Károlyi a budapesti *Köztársaság* 1946. szeptember 18-i számában *Üzenet Párisból* c. vezércikkében összegezte a békekongresszus tanulságait.

51. AUGUSTUS JOHN KÁROLYI MIHÁLYNÉHOZ

(Fordingbridge, 1946. augusztus 27.)

Dear Countess,

On receiving your letter of Aug. 3., with appeal for Hungarian children, I immediately replied, sending a cheque for £ 10. I have had no acknowledgement. I find I made the mistake of making out the cheque to you – instead of the Fund. If you like to tear up the cheque I sent I can write another.

Yours sincerely

PIL 704. f. 82. ó. e. (eredeti)

*

Kedves Grófnő,

Amikor megkaptam augusztus 3-i levelét, felhívásával a magyar gyermekekért, azonnal válaszoltam és küldtem egy csekket 10 fontról. Elismervényt nem kaptam. Rájöttem, hogy hibát követtem el – a csekket az Ön nevére töltöttem ki – az Alapé helyett. Ha úgy gondolja, térje el a csekket amit küldtem, és én kitölthetek egy másikat.

52. KÁROLYI MIHÁLYNÉ GUTTMANN HENRIKHEZ

(London, 1946. szeptember 4.)

Dear Mr. Guttmann,

Remembering that you so kindly promised to help in setting up the „Károlyi Boys” Home in Hungary, I feel I have to let you know that I am now in the process of purchasing equipment, supplies and clothes for the Home and that any donation coming now will be most timely and deeply appreciated.

I am happy to be able to inform all the wellwishers and patrons of the „Home” that the response in England has been extensive, and has allowed us to start with the establishing of the premises in Hungary and with purchases both in England and Switzerland.

sincerely yours

PIM Bölöni-hagyaték V. 4715/111 (eredeti)

*

Kedves Guttmann úr,

Miután emlékszem, hogy volt olyan kedves megígérni segítségét a „Károlyi fiúotthon” létesítéséhez Magyarországon, úgy érzem, tájékoztatnom kell arról, hogy most végzem a berendezés, felszerelés és ruhák beszerzését az Otthon részére és hogy minden most érkező adomány nagyon időszerű és őszinte hálával fogadjuk.

Örömmel tudathatom az „Otthon” minden jóakaróját és támogatóját, hogy Angliában széles körű segítőkészségre találtunk, ami lehetővé tette, hogy megkezdjük a magyarországi épületek kialakítását, angliai és svájci adományok segítségével.

53. AUGUSTUS JOHN KÁROLYI MIHÁLYNÉHOZ

(Pordingbridge, 1946. szeptember 5.)

Dear Countess,

I had no doubt you were away and received your post-card. I am so glad to hear you have been successful in raising a pretty good sum already. Have you asked Lord Athlone by chance – he is partly Hungarian. How nice of you to suggest I might come & stay with you in Budapest! I would so love to know your part of the world.

I am coming to London on the 16th Sept. There is a memorial exhibition of my sister Gwen's work which opens on the 19th. Perhaps you would like to see it. In any case I shall hope to saw you before you leave.

Yours very sincerely

PIL 704. f. 82. ó. e. (eredeti)